

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 32/2014 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen (neljäs rahanpesudirektiivi) ja asetukseksi maksajaa koskevien tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana (toinen varainsiirtoasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 4 päivänä joulukuuta 2014 lähettänyt jatkokirjelmän 3. VM 01.12.2014 asiassa U 14/2013 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Sakari Airas, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Armi Taipale, valtiovarainministeriö

- lakiasiaintohtaja Mari Mustakoski, Raha-automaattiyhdistys.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Fintoto Oy
- Oy Veikkaus Ab
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Finanssialan Keskusliitto FK ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnot HaVL 6/2014 vp, HaVL 30/2013 vp ja HaVL 10/2013 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Direktiiviehdotus annettiin helmikuussa 2013, ja sen taustalla on OECD:n alaisen hallitusten välisen yhteistyöelimen FATF:n vuonna 2012 julkaisemat suositukset rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta. Puheenjohtajavaltio

Italian tavoitteena on saattaa trilogineuvottelut päätökseen vuoden 2014 aikana.

Neuvoston yleisnäkemyks on saavutettu kesäkuussa 2014. Tärkeimmät vielä auki olevat kysymykset ovat direktiivin soveltamisalan rahanpesujä koskeva poikkeus sekä tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien tietojen säilyttämisestä koskeva sääntely.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää tärkeänä direktiiviehdotuksen tavoitetta tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa.

Suomi saavutti neuvoston yleisnäkemyksessä monilta osin neuvottelutavoitteensa muun muassa rahapelejä koskevasta soveltamisalan poikkeuksesta, EU:n ylikansallisesta riskiarviosta, sähköistä rahaa koskevasta poikkeuksesta, rahanpesun selvittelykeskusten välisen yhteistyön tukemisesta ja seuraamuksista.

Direktiivin soveltamisalan rahapelejä koskeva poikkeus sekä tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien tietojen säilyttämistä koskeva sääntely ovat tärkeimmät vielä trilogineuvotteluissa avoinna olevat kysymykset. Jäljempänä niistä esitetyt kannat ovat aiempia kantoja täydentäviä.

Suomi tukee vahvasti pelaamista tunnustautuneena. Suomi on myös tukenut online-pelaamisen sisällyttämistä direktiivin soveltamisalaan ja

jättämistä poikkeusmahdollisuuden ulkopuolelle. Suomi kuitenkin katsoo, että jäsenvaltioille ehdotettua rahapelien soveltamisalaa koskevaa harkinnanvaraista poikkeusta ei tulisi rajoittaa neuvotteluissa siten, että se kaventaisi Suomen mahdollisuutta käyttää poikkeusta pelitoiminnassa, joka on rahanpesunriskiltään alhainen.

Yritysten omistajien ja tosiasiallisten edunsaajien tunnistamisen edistäminen Euroopassa vastaa Suomen tavoitteita. Suomi katsoo, että yritysten omistajia ja tosiasiallisia edunsaajia koskevan keskitetyn kansallisen rekisterin perustaminen lisäisi kaikkien suomalaisten yritysten hallinnollista taakkaa. Suomi joutuu käytännössä hyväksymään ehdotuksen kansallisen keskitetyn rekisterin perustamisesta osana kokonaisratkaisua. On tärkeää, että muut Suomelle tärkeät neuvottelukysymykset, kuten rahapelejä koskeva poikkeus, eivät olennaisesti muutu neuvoston yleisnäkemyksestä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallintovaliokunta viittaa asiasta aiemmin antamiinsa lausuntoihin (HaVL 6/2014 vp, HaVL 30/2013 vp ja HaVL 10/2013 vp). Valiokunta toteaa, että direktiiviehdotus on monelta osin edennyttä myönteiseen suuntaan. Keskeisimmät vielä avoinna olevat asiat liittyvät rahapelejä koskevaan soveltamisalapoikkeukseen sekä tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien tietojen säilyttämiseen.

Kesäkuussa 2014 saavutetun neuvoston yleisnäkemyksen mukaan rahanpesudirektiivin soveltamisesta tiettyihin pelipalveluihin olisi mahdollista päättää poiketa kansallisesti. Tämänhetkisen tilanteen mukaan pakolliseen soveltamisalaan kuuluisi vain kasinotoiminta. Trilogineuvottelujen aikana harkinnanvaraista ja poikkeusmahdollisuutta on ehdotettu laajennettavaksi Euroopan parlamentin tekstin mukaisesti online-pelaamiseen. Valiokunta katsoo, että rikos- ja torjunnan näkökulmasta online-pelaamisen si-

sällyttäminen pakolliseen soveltamisalaan olisi kuitenkin toivottavaa. Online-pelaamiseen liittyviin riskeihin on kiinnitetty huomiota muissa EU-yhteyksissä, kuten Europolin rajat ylittävää rikollisuutta koskevissa uhka-arvioissa.

Lisäksi valiokunta korostaa aikaisempiin lausuntoihinsa viitaten, että jäsenvaltioille ehdotettua rahapelien soveltamisalaa koskevaa harkinnanvaraista poikkeusta ei pidä rajoittaa neuvotteluissa siten, että se kaventaisi Suomen mahdollisuutta käyttää poikkeusta pelitoiminnassa, joka on rahanpesun riskiltään alhainen.

Neuvoston yleisnäkemyksen mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden alueelle sijoittautuneet yhteisöt tai oikeussubjektit hankkivat riittävät, tarkat ja ajantasaiset tiedot tosiasiallisista omistajistaan ja edunsaajistaan ja pitävät tietoja yllä. Jatkokirjelmästä ilmenee, että FATF:n suositusten mukaisesti on erilaisia mekanismeja, joilla yritysten omistajia ja tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja voidaan säilyttää. Trilogineuvottelut ovat edenneet

parlamentin vaatimalla kansallisen keskitetyn rekisterin mallilla.

Kansallisen keskitetyn rekisterin perustaminen sekä yritysten ja niiden omistajien ja tosiasiallisten edunsaajien velvoittaminen toimittaa tietoja rekisteriin tulevat selvityksen mukaan lisäämään yritysten hallinnollista taakkaa merkittävästi. Käytännössä ehdotus merkitsisi Suomen kannalta sitä, että Suomen nykyistä yrityskohtaiseen omistajatietojen ylläpitoon perustuvaa mallia tulisi muuttaa siten, että yritykset huolehtisivat ajantasaisen, kattavan ja oikean omistajia ja tosiasiallisia edunsaajia koskevan tiedon käytännössä Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään rekisteriin. Tämä edellyttäisi uuden rekisteritietokannan perustamista Patentti- ja rekisterihallitukseen.

Valiokunta toteaa, että tietojen ylläpito tulee työllistämään sekä yrityksiä että viranomaisia. Jatkokirjelmässä esitetyistä taloudellisista vaikutuksista ilmenee, että rekisteriin toimitettavien muutosilmoitusten kustannustasoon vaikut-

taisi olennaisesti aikaväli, jona tiedot on toimitettava, sekä yrityksen omistaja- tai jäsenyysrakenne. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansallinen järjestelmä rakennetaan sellaiseksi, että se ei tarpeettomasti lisää yritysten ja viranomaisten hallinnollista rasitetta ja kustannuksia.

Valtioneuvoston kannan mukaan Suomi joutuu käytännössä hyväksymään ehdotuksen kansallisen keskitetyn rekisterin perustamisesta osana kokonaisratkaisua. Valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että muut Suomelle keskeiset neuvottelukysymykset, kuten rahapelejä koskeva poikkeus, eivät olennaisesti muutu neuvoston yleisnäkemyksestä.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
vpj. Mika Kari /sd
jäs. Maarit Feldt-Ranta /sd
Satu Haapanen /vihr
Rakel Hiltunen /sd
Anne Holmlund /kok
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas

Elsi Katainen /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Antti Lindtman /sd
Tapani Mäkinen /kok
Mika Raatikainen /ps
Kari Tolvanen /kok
Ulla-Maj Wideroos /r
vjäs. Heikki Autto /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.